

Bájkkeavijssa NuorttaSálto

Avtamielakvuodajn værállda álggoálmugij

Stuorámus politihkalasj tjáhkanimen gudik goassak Nuorttarijkajn ja Europan, gávnnap divtasvuonagav Jon Petter Gintal (40). Sån le sámediggepresidenta Egil Ollija rádediddje guhti ájggu birásgájbbádusájt ávdedit álggoálmugij ávdås.

Vuona delegasjavnán dálkádaknjunnusjtjáhkanimen li birrusij tjuodes. Ienemus oasse li stuorradikkes, ráddidusás ja birásuodjalim-departementas. Sijá siegen le aj Jon Petter Gásluovtas.

- Mij lip vidás Sámedikke aktan sámedikkepresidentajn Egil Olli guhti le delegasjavná njunnusj, subtsas Gintal telefavná baktu Københavnas. Sån la juo danna ávddep sádnábiejve rájes læhkám ja manná sijddaj uddni bierjedagá. Avtamielakvuodajn álggoálmugij álles værálldis galggá Sámedigge vájmmelit oasev válldet rijkajgasskasasj dálkádaksjiehtadallamijda.

- Sihtap politihkkára galggi vieledit álggoálmugij dajn dájmajn majt ájggugi tjadádit. Mij ájggop Sámedikke bieles oassálasstet ávdedimijn ja bájnne dip Vuona delegasjavnáv positivalattjat. Vuonarijkan le ham ulmme liehket rijkajgasskasasj ávdedit dälkádakgatjálvisájt gáktuj, javllá Gintal.

Ájggu sjehtadallamijda oassálasstet

Sån barggá uddni seniorrádediddjen Sámedikke háldadusán, ásadusán riekta, ælådus ja birás. Barggagádjij Sámedikken jagen 1994. Gá lij vuodskávláv Gásluovtan tjadádam Oppájdáj jáhttáj joarkkaskávláv váttstájt ja dassta Allaskávláv Telemarkon tjadádjij. Danna lægáj cand.mag luonndo, birás ja histávrán. Suv mielas le barggo Sámedikken mávsulasj.

- Mån lev vuorbálasj guhti besav ietjam álmuga ávdås barggat, dat le mávsulasj ja besav ássijit tjuovvot alla politihkalasj dásen ja oassálasstet bájnne dít ájnas mærrádusájt. Barggo máhttelisvuodav vaddá ienep bájnne dít gá dábalasj háldadiddje.

- Majna jáhká máhttebihtit vájkkudít Københavnan?

- Mij ájggop oassálasstet mijá

máhtudagájn ja máhtukvuodajn ja sávvpap bessap bievdé birra tjáhkkáhit sjehtadallamijda. Tjállep gálmma paragrafa majt sávvpap ja jáhkkep presidænnta Egil Olli bæssa ávdedit jus bágov oadtju. Gá mij oassálasstet dat vuoset Vuonarijka álggoálmugij duodalattjat barggá, javllá Gintal.

Væráltvijddásasj gatjálvis dárba jværáltvijddásasj tjoavddusijt

Dálkádaknjunnusjtjáhkanimen tjáhkanimen moadda værállda oajvemus njunnutjijs.

- *Dát le politihkalasj ássje alla dásen. Gáktu jáhká mij ájnegisá unna Nuortta-Sáltan máhttep dábdát miján le vájkkudimfábmo?*

- Dálkádakluojtemij vierttip álles væráldin viessot. Dálkádakrievddama mijáv jáksi vájku gánná lip. Ájnas le luojtemij binnedit ja vaháijit binnedit gá dá sjaddi báhtusijit oadtjot juohkkahattjajda. Dálkádakrievddama li duola dagu ienep dálkev ja stuorra temperaturrasvahkastimijit buktám. Jus vuojnnep duola dagu merragierragav. Jagen 2050 le nuorre Divtasvuonan ja mijá guovlojn badjánam moadda sentimehterij ja dav vierttiji dálásj návsstetsiege ájádallat. Gintal mielas le ájnas sáme ja látte aktan vierttiji barggat dálkádaktjoavddusijit gávnatjit.

- Vierttip dálkádakluojtemijit binnedit ja barggat vuolledálkádakluojtemsebrudagá vuostti barggat ja bæjválasj iellemij tjoavddusijit sadjáj oadtjot ma sieradusáv dahki. Duola dagu binnebuve bijlajn vuodjet ja farra syhkaldit.

- Ij dat ienep stádaulmutijit guoska, dánna Nuortta-Sáltan le guhkás aktisásvievroj gaskan.

- Riekta le dat. Valla máhttelis le siesstet oasstemijn duola dagu ekologalasj biebmot oasstet. Divtasvuonan luonndoruhtadibme vilá le nanos. Ulmutja bierriji diedulattjat dajna joarkket. Joarkket sarvva- ja rievskávjdujn, luosav ja dábmugav bivddet ja muorijit. Dá li dájma ma li vuohkasa birrasij. Biergov Brasilas oasstet ij buorev tjuovo. Danna rássjuomev buolljot tjuolasti vaj buve galggi guohtomsajev oadtjot ja dat ájn ienep CO2 luojtemav vaddá.

Jon Petter Gintal i København.

Gávna/foto: Gunn Britt Retter

Lasedum ávdásvástádu ja berustibme positivalattjat vájkkut

- *Gáktu le industrialiserigijn sáme guovlojn, e gus sáme aj galga oasev dassta oadtjot?*

- Dat le gatjálvis bisodime ja suodjalime birra. Muv mielas adno le ájnna sabbo, gáktu luondov ávkádallat váni dav biejsstemis. Miján li stuorra hásstalusá mij guoská ruodná energiav. Fossil fámos bieggá- ja tjáhtjefábmuj. Ájnas le álggoálmugij duobddága aneduvvi, valla duola dagu bieggamillopárkka ællosujtov vájkkut. Alldo miessijn le sierraláhkáj dassta vájkkuduvvá. Dán manen báhti tjuovvovásj infrastruktuvrra dagu rahte ja fámmoledniga. Dákkir industriávdánahttem ij agev dálkádakluojtemijit binnedit, valla sjaddá dássju rievddam. Buorep lij jus stáhtta ástij ruodná fábmó sertifikáhtajit ja dajit bálkestij. Navti ruodná sertifikáhta máhtti vierre tjoavddusa liehket, javllá vájmmelis birásrádediddje.

- Viertti moattelágásj ájádusájt oajven

avta bále adnet. Mån jáhkáv le máhttelis oadtjot divna bieggamillopárkajit, valla de vierttiji álggoálmuga ja adne possessan oassálasstet ja guovlojt gávnat gánná ij luondov ja judosiellemav biejste. Buorre dille juohkkahattjajda le máhttelis, valla dat guoská vidnudagájt ja dájmadiddijit, miejnni Gintal. Suv mielas le imálasj gá vuona Statkraft ij ávvá vieleda svieriga sámijit, ja navti nievrep etihkav tjadádi gá Vuonan.

- *Majt ájádala dán sijddabájkke birra gá le stuorstádan værállda oajvemus politihkkárij?*

- Ájádálav Divtasvuodna le riek tjappa bájkke oavdos luondujn ja geldulasj sebrudagájn guokta kultuvraj. Mån lev nanosit guovlluj tjanádam ja miján le hyhtto Oarjjevuonan gánná lev nav álu gá máhttelis. Muv mielas le ájnas barggat vaj árbedábálasj álggoálmukmáhtudahka vuodo sjaddá duodastimen dálkádakrievddamijit ja ávdedit positivalasj hiebahttemstrategijájt, hæjtta Jon Petter Gintal.

Tæksta: Kitty Skapalen
Járggálibme: Divte Media, Idar Kintel